

News Release

Ngày 1 tháng 12 năm 2016

KINH TẾ VĨ MÔ VIỆT NAM

TRIỂN VỌNG THỊ TRƯỜNG VIỆT NAM

Lạc quan cẩn trọng về thương mại

- *Việt Nam là một nền kinh tế phụ thuộc nhiều về thương mại trong khu vực với thị phần xuất khẩu vào thị trường Trung Quốc và Mỹ rất lớn.*
- *Mặc dù các yếu tố khách quan không có tác động ngay nhưng việc bảo hộ ngày càng tăng lên ở nước ngoài cũng đặt ra một vấn đề cho các nhà xuất khẩu Việt Nam.*
- *Điều này nhấn mạnh cần phải cải cách để thoát khỏi sự mất cân bằng cấu trúc và đa dạng hóa rủi ro.*

Thương mại là động cơ tăng trưởng của Việt Nam. Với khả năng cạnh tranh ngày càng giảm của Trung Quốc trong việc giảm bớt sản xuất công đoạn cuối, chủ yếu là do chi phí lương tăng vọt ở đại lục, Việt Nam tiếp tục giành được thị phần toàn cầu, đặc biệt là trong ngành điện tử và may mặc. Chính vì vậy, tại châu Á, Việt Nam là một trong số ít các quốc gia vẫn duy trì kết quả hoạt động xuất khẩu sôi động trong bối cảnh nhu cầu toàn cầu chậm chạp.

Sự hiện diện của các hiệp định thương mại tự do với các thành viên chiến lược làm tăng lợi ích cho ngành xuất khẩu. Hiệp định 12 quốc gia đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP, hiệp định thương mại giữa Mỹ với 11 quốc gia khu vực vành đai Thái Bình Dương, ngoại trừ Trung Quốc) sẽ trở thành một lực dẫn mạnh giúp hoạt động sản xuất đạt được nhiều hơn trong khi tăng cường cải cách cơ cấu cần thiết tại nước nhà.

Thật không may, Tổng thống mới đắc cử Donald Trump lại phản đối hiệp định này khiến TPP khó được phê chuẩn trong thời gian tới. Đáp lại, Việt Nam cũng quay mặt với Hiệp định TPP như những gì Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đã phát biểu trong cuộc họp Quốc hội là chưa đủ cơ sở để trình TPP lên Quốc hội phê chuẩn.

Tuy nhiên, Việt Nam hiện đang theo đuổi một vài hiệp định thương mại khác nhau tạo điều kiện cho Việt Nam có nhiều cơ hội tiếp cận tốt thị trường quốc tế. Các hiệp định này bao gồm Hiệp định thương mại tự do EU vừa đàm phán gần đây và những hiệp định thương mại khác thông qua Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á ASEAN.

PUBLIC - Được phát hành bởi

NH TNHH một thành viên HSBC (Việt Nam)

Trụ sở chính tại:
235 Đồng Khởi, Quận 1, Tp Hồ Chí Minh
Web: www.hsbc.com.vn

Sự thất bại của Hiệp định TPP chắc chắn là một trở ngại cho Việt Nam, nhưng vẫn dành cho Việt Nam nhiều tiềm năng tăng trưởng. Việt Nam vẫn còn năng lực cạnh tranh cao và tiếp tục được hưởng lợi từ việc Trung Quốc tăng chuỗi giá trị nhanh, dành nhiều cơ hội xuất khẩu có giá trị ở những ngành hàng thấp hơn cho các quốc gia khác mà trước đây hiếm cơ hội đạt được.

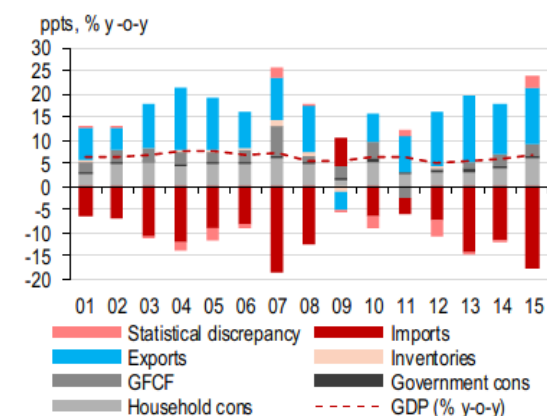
Do đó, vị trí thương mại của Việt Nam tạm thời vẫn còn tương đối mạnh mẽ. Nhưng điều đó không có nghĩa Chính phủ đủ năng lực để từ bỏ các cuộc cải cách. Ví dụ như Hiệp định TPP đặt ra những đòi hỏi phải thay đổi sâu rộng hành vi của các doanh nghiệp có vốn Nhà nước, lao động, môi trường cũng như quy định sở hữu trí tuệ. Kiên định thực hiện những điều đó ngay cả khi Hiệp định TPP không được thực hiện cũng sẽ giúp nền kinh tế Việt Nam có lợi rất lớn về mặt dài hạn.

Đánh giá chung

Vai trò quan trọng của xuất khẩu

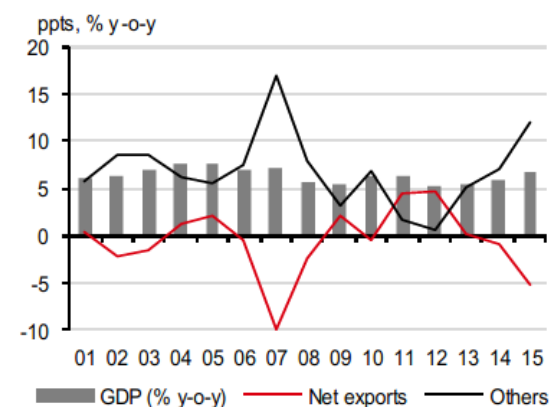
Việt Nam là một trong những nền kinh tế phụ thuộc nhiều nhất vào thương mại trong khu vực. Biểu đồ đầu tiên cho thấy chót chặn một năm khủng hoảng, hoạt động xuất khẩu đã đóng góp lớn nhất vào tăng trưởng. Không chỉ vậy, xuất khẩu cũng đóng vai trò chính của nhập khẩu. Trong thực tế, nhập khẩu thường vượt qua xuất khẩu, trừ một vài điểm phần trăm từ mức tăng trưởng GDP (Biểu đồ 2). Do đó, hoạt động xuất khẩu tăng trưởng mạnh thật quan trọng. Hơn nữa, xuất khẩu cũng khuyến khích các hoạt động trong nước, đặc biệt là trong các lĩnh vực thiên về xuất khẩu. Vai trò của xuất khẩu ở Việt Nam không hạn chế ở việc vượt qua hoạt động nhập khẩu; xuất khẩu còn đóng vai trò thúc đẩy đầu tư và giúp tạo ra thu nhập và tiêu thụ cao hơn.

Biểu đồ 1: Đóng góp vào tăng trưởng

Source: CEIC, HSBC.

Biểu đồ 1: Đóng góp vào tăng trưởng

Source: CEIC, HSBC.

Lưu ý rằng, Hiệp định TPP đem lại rất rất nhiều cơ hội nếu đạt được. Mặc dù việc tiếp cận thị trường Mỹ được cải thiện là điểm thu hút chính, nhưng TPP cũng sẽ thúc đẩy hoạt động cải cách trong nước với mục tiêu tăng năng suất và tinh giản những nguyên tắc kinh doanh. Tuy nhiên, sau khi Tổng thống đắc cử Donald Trump thể hiện chính sách quản lý mới của ông mà theo đó sẽ gác lại việc tham gia hiệp định TPP, Việt Nam đã quyết định không phê chuẩn hiệp định này, mặc dù được coi là quốc gia hưởng lợi lớn nhất.

Nhưng không phải tất cả đều mất hết. Hoạt động xuất khẩu của Việt Nam còn rất nhiều triển vọng. Chi phí gia tăng khiến Trung Quốc không còn là điểm đến đầu tư hấp dẫn nhất đối với nhiều doanh nghiệp, và Việt Nam trở thành một đối thủ đáng gờm. Vị trí địa lý của Việt Nam là tầm quan trọng chiến lược cho các doanh nghiệp nước ngoài có hoạt động trên địa bàn Đông Nam Á. Do đó, Việt Nam trở thành trung tâm xuất khẩu lý tưởng để tiếp cận các thị trường trong khối ASEAN. Một thuận lợi khác nữa là Việt Nam sở hữu một lực lượng lao động trẻ, với mức lương thấp và kỹ năng tay nghề ngày càng cao.

Ngoài TPP

Việt Nam đã là một phần của Cộng đồng Kinh tế ASEAN (AEC) ra đời vào cuối năm 2015. Ý tưởng thành lập là đưa mười nước thành viên hướng tới một thị trường và một cơ sở sản xuất duy nhất với dòng chảy tự do của hàng hóa, dịch vụ, lao động, đầu tư và vốn. Tuy nhiên, các quốc gia thành viên có thể phấn đấu hướng tới mục tiêu duy nhất theo chỉ thị của các chính phủ mỗi quốc gia, và một tầm nhìn chung có thể rất khó để đạt được khi mỗi nước ASEAN có rất nhiều điểm khác biệt. Nhưng rồi sự tồn tại của AEC không có nghĩa là chỉ gói gọn trong đó. AEC đơn thuần là một bàn đạp để tiếp bước thêm nữa.

Tuy nhiên, một nghiên cứu chung của Tổ chức Lao động Quốc tế và Ngân hàng Phát triển Châu Á đã đánh giá rằng nếu thỏa thuận được quản lý tốt trong thập kỷ tới, AEC có thể thúc đẩy nền kinh tế khu vực tăng 7,1% từ nay đến năm 2025 và tạo thêm 14 triệu công ăn việc làm.

Và rồi còn có Hiệp định Đối tác Kinh tế Toàn diện Khu vực RCEP. Vòng đàm phán thứ 15 đã kết thúc vào tháng 10.2016. Mặc dù đã giới hạn thêm về quy mô so với Hiệp định TPP, Hiệp định RCEP sẽ kết nối ba nền kinh tế đông dân nhất trên thế giới là Trung Quốc, Ấn Độ và ASEAN. Hiệp định RCEP bao gồm những điều khoản thông thường của một hiệp định thương mại tự do như thương mại hàng hóa, dịch vụ, đầu tư và quyền bảo vệ tài sản trí tuệ. Tuy nhiên, có một vài dấu hiệu cảnh báo rằng hiệp định ký kết cuối cùng sẽ cắt giảm bớt một số điều khoản do những miễn trừ cụ thể của từng quốc gia và giữ nguyên nhiều biểu thuế.

Mặc dù có những hạn chế nhưng Hiệp định RCEP sẽ giúp thúc đẩy khối lượng giao dịch thương mại toàn châu Á tăng lên và khuyến khích đầu tư vào các chuỗi cung ứng mới. Thêm nữa, Hiệp định này sẽ cho phép sự hội tụ một cách hiệu quả những hiệp định đang có và từ đó loại bỏ hiệu ứng “tô mỳ”. Hiệu ứng “tô mỳ” lên quan đến sự tồn tại của những hiệp định song phương phức tạp khiến những điều khoản về xuất xứ, các mức thuế suất, những

tiêu chuẩn, v...v... quá rắc rối và chông chéo lên nhau, từ đó làm các doanh nghiệp khó có thể tận dụng các hiệp định thương mại tự do ngay được.

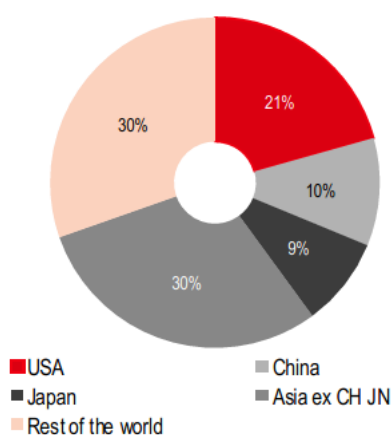
Đối diện với thực tế

Điều đó đã xảy ra. Những kịch bản cơ bản – giống như một vài kế hoạch đã được sắp đặt tốt nhất đã đi sai hướng. Năm nay sự việc không như mong đợi diễn ra không chỉ một lần mà đến những hai lần. Đầu tiên là cuộc bỏ phiếu Brexit đã kích hoạt những thay đổi về mặt kinh tế và chính trị. Và bây giờ cuộc bầu cử với kết quả ông Donald Trump sẽ trở thành Tổng thống Mỹ đang gia tăng nguy cơ hiện diện chủ nghĩa bảo hộ thương mại. Mặc dù còn quá sớm để biết rõ những chính sách cụ thể mà chính quyền ông Trump sẽ theo đuổi, nhưng đối với các nước châu Á, nếu ông Trump thật sự làm những gì như đã hứa trong quá trình bầu cử thì rất đáng lo ngại. Một lập trường thương mại hạn chế hơn nữa của Mỹ có khả năng sẽ làm tổn thương hoạt động xuất khẩu và đầu tư ở những nước như Việt Nam – nhưng nơi mà Mỹ chiếm khoảng 1/5 doanh thu xuất khẩu của họ.

Trong ngắn hạn: quan tâm Mỹ, nhưng đừng quên Trung Quốc

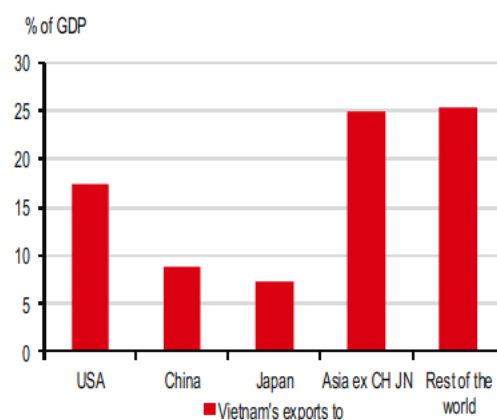
Mỹ và Trung Quốc là các đối tác thương mại lớn nhất của Việt Nam (theo thứ tự). Không cần phải nói, nếu như Mỹ bắt đầu giảm việc nhập khẩu, hoạt động xuất khẩu của Việt Nam sẽ bị ảnh hưởng. Điều đó chưa hết khi Trung Quốc cũng có thể cảm thấy gánh nặng của lập trường hạn chế thương mại của Mỹ. Nếu điều đó xảy ra, nhu cầu của Trung Quốc đối với hàng nhập khẩu Việt Nam cũng sẽ giảm nhiều (đặc biệt là đối với các thành phần được sử dụng để tái xuất từ Trung Quốc đến Mỹ). Các tác động gián tiếp của chính sách thương mại hạn chế của Mỹ do đó cũng tạo một lực cản đối với hoạt động xuất khẩu của Việt Nam.

Biểu đồ 3: Phụ thuộc xuất khẩu theo quốc gia

Source: CEIC, HSBC. 2015 annual data

Biểu đồ 4: Thương mại với TQ và Mỹ

Source: CEIC, HSBC. 2015 annual data

Tình hình hiện tại nhấn mạnh sự cần thiết phải cải cách

Chúng tôi nghĩ rằng Việt Nam hiện tại vẫn đi theo cam kết thực hiện cải cách cấu trúc. Quốc hội đã thông qua ba mục tiêu cải cách 2016-2020, liên quan đến đầu tư công, doanh nghiệp nhà nước (DNNN) và các tổ chức tài chính. Về mặt đầu tư công, Chính phủ được thiết lập để cải cách mạnh chi tiêu ngân sách, bảo đảm sự an toàn của đầu tư công và tình hình tài chính quốc gia. Đối với doanh nghiệp Nhà nước, mục tiêu là làm cho quá trình cải cách diễn ra "nhanh hơn và mạnh mẽ hơn" bằng cách thực hiện quá trình cổ phần hóa (tư nhân hóa) thật sự minh bạch và phù hợp với cơ chế thị trường. Các tổ chức tài chính sẽ tăng cường sức mạnh bằng cách đẩy nhanh tốc độ thoái vốn ở các khoản nợ xấu và có ít nhất 12 đến 15 ngân hàng thương mại phù hợp với các tiêu chuẩn Basel II.

Chúng tôi tin rằng nếu theo đuổi đúng lộ trình đó, những lợi ích đạt được từ quá trình cải cách này sẽ có kết quả tốt trong việc tăng cường các yếu tố cơ bản của nền kinh tế. Đổi lại, nền kinh tế sẽ không dễ bị ảnh hưởng trước những cú sốc bên ngoài.

Một vài bước tiến đúng đắn và cần rất nhiều kiên trì

Tính đến nay, nền kinh tế của Việt Nam phụ thuộc rất nhiều vào thương mại. Vị trí địa lý và kinh tế cùng với lực lượng dồi dào lao động trẻ có mức lương thấp và được trang bị nhiều kỹ năng đều được liên kết thuận lợi cho sự nghiệp xây dựng đất nước. Các hiệp định thương mại tự do FTA có khả năng thúc đẩy các lợi ích này. Việt Nam đã ký 12 FTA và cam kết tăng cường hội nhập kinh tế theo các chương trình đã tham gia. Thực tế là việc Hiệp định TPP không được thực hiện sẽ là một sự mất mát, nhưng đó chính là điều mà Việt Nam cần phải vượt qua dựa trên vị thế cạnh tranh ẩn tượng của mình.

Thông tin liên hệ:

Lý Hoài Anh

+84 8 3520 3483

anh.hoai.ly@hsbc.com.vn

Ghi chú cho Ban biên tập:

Những quy định quan trọng về công bố thông tin

Tài liệu này được chuẩn bị và phát hành bởi Bộ phận Nghiên cứu của HSBC. Tài liệu này chỉ mang tính chất cung cấp thông tin và không được xem như một đề nghị chào bán hay tư vấn chào mua chứng khoán hay bất kỳ sản phẩm đầu tư nào khác được đề cập trong tài liệu này hoặc dùng để phục vụ cho chiến lược kinh doanh. Những nhận định trong tài liệu này mang tính tổng quát và không nên được xem như nhận định cá nhân, vì tài liệu này được chuẩn bị mà không dựa vào mục đích, tình trạng tài chính hay nhu cầu của bất kỳ một nhà đầu tư cụ thể nào. Do đó, các nhà đầu tư trước khi hành động dựa trên những nhận định này, cần xem xét tính phù hợp của chúng, về mục đích, tình trạng tài chính hay nhu cầu. Nếu cần thiết, có thể tìm đến tư vấn của chuyên gia đầu tư và tư vấn thuế.

Ngân hàng Hồng Kông và Thượng Hải

Ngân hàng Hồng Kông và Thượng Hải là nhà sáng lập của Tập đoàn HSBC. Ngân hàng phục vụ khoảng 46 triệu khách hàng thông qua bốn Khối kinh doanh toàn cầu: Khối Dịch vụ tài chính cá nhân và Quản lý tài sản, Khối Dịch vụ tài chính doanh nghiệp, Khối Dịch vụ ngân hàng toàn cầu và thị trường vốn và Khối Ngân hàng tư nhân toàn cầu. Mạng lưới của chúng tôi gồm 4,400 văn phòng và bao phủ 71 quốc gia và vùng lãnh thổ tại châu Á, châu Âu, Bắc Mỹ và châu Mỹ La-tinh, Trung Đông và Bắc Phi. Với tài sản trị giá 2.608 tỷ đô la Mỹ tính đến ngày 30 tháng 6 năm 2016, Tập đoàn HSBC là một trong những tổ chức ngân hàng và dịch vụ tài chính lớn nhất trên thế giới.

HSBC tại Việt Nam

Ngân hàng HSBC mở văn phòng đầu tiên ở Sài Gòn (nay là Thành phố Hồ Chí Minh) vào năm 1870 và đã có mặt tại Việt Nam trên 140 năm. Tháng 1 năm 2009, HSBC là ngân hàng nước ngoài đầu tiên thành lập ngân hàng 100% vốn nước ngoài với tên gọi Ngân hàng TNHH một thành viên HSBC (Việt Nam). Hiện tại, mạng lưới hoạt động của ngân hàng bao gồm hai chi nhánh và năm phòng giao dịch tại TP. Hồ Chí Minh, một chi nhánh và bốn phòng giao dịch tại Hà Nội, ba chi nhánh tại Bình Dương, Cần Thơ, Đà Nẵng. HSBC hiện là một trong những ngân hàng nước ngoài lớn nhất tại Việt Nam xét về mạng lưới hoạt động, sản phẩm, số lượng nhân viên và khách hàng.